

Maag, Karin: Calvin 2009. The Results. In: Selderhuis, Herman J. (ed.): *Calvinus Clarissimus Theologus. Papers of the Tenth International Congress on Calvin Research*. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2012, 228–241.

Magyar Balázs Dávid

A Nemzetközi Kálvin-konferencia (Philadelphia, USA) előadói

A 29. Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia, 2018. augusztus 27–29.

A Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány igazgatója, Benyik György professzor az *Újszövetség hellenista és judaista háttéré* címmel hirdette meg az idei, immár 29. biblikus konferenciát. A címben jelzett téma önként adódott egy exegetikai segédeszköz, Klaus Berger és Carsten Colpe szerzőpáros *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Neuen Testament* (Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen–Zürich 1987) című könyve magyar fordításának elkészítése kapcsán. Ebben a 463 oldalas kötetben a két szerző latin, görög, héber, arám, kopt és szír antik idézeteket rendelt német fordításban az Újszövetség szövegéhez a vallástörténeti összehasonlítás céljából.

Az Újszövetséghez készített vallástörténeti szövegyűjtemény lefordításának ötlete már huszonöt évvel ezelőtt felvetődött a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencián (SZNBK), de a megvalósítás még hosszú ideig váratott magára

**AZ ÚJSZÖVETSÉG
HELLÉN ÉS
JUDAISTA HÁTTERE**
**HELLENISTISCHER
UND JUDAISTISCHER
HINTERGRUND DES
NEUEN TESTAMENTS**

29. Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia
29. Internationale Bibelkonferenz in Szeged
2018. augusztus 27–29./ von 27. bis 29. August 2018

Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia Alapítvány
Szeged International Biblical Conference Foundation

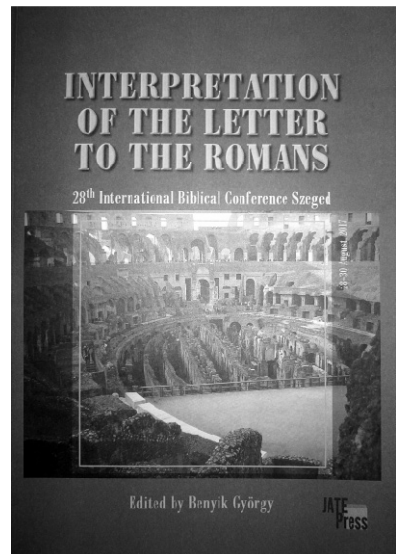

szerkesztő nyolc mutatóval látta el a kötetet, amelyekben a különböző forrásszövegek, illetve a fordítók ábécérendben követhetők. (A kötetet 2018. június 8-án mutatták be a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtárának Auditorium Minimum terében.)

Benyik György így nyilatkozott a konferencia témájának megszületéséről: „A Klaus Berger és Carsten Colpe szerkesztők által összeállított *Religionsgeschichtliches Textbuch zum Neuen Testament* (Göttingen–Zürich: Vandenhoeck & Ruprecht 1987) fordítási munkálatai kapcsán elsőprő erővel vált világossá számomra, hogy az újszövetségi szerzők szövegeiben számos olyan ókori téma, műfaj, esetenként konkrét szöveg él tovább különböző formában, amely sokféle hatást gyakorolt a Biblia szövegére. A Biblia szövegének szakralitása miatt a közbeszédben elhomályosult az a tény, hogy az újszövetségi

a fordításhoz szükséges anyagi támogatás és a fordítói munkaközösség hiányában. Ez utóbbi esetében nemcsak olyan személyeket kellett toborozni, akik hozzáértéssel tudják magyarrá ültetni a német szöveget, hanem olyanokat is, akik megbirkóznak különböző nyelven fennmaradt klasszikus szövegrészletek fordításával is.

Szőnyi Etelka, a könyv szerkesztője kitartó munkával gyűjtögette össze a magyar fordításban már megjelent antik szövegrészleteket, illetve szervezte azt is, hogy végül elkészüljenek azoknak az antik szövegrészleteknek a fordításai is, amelyeket eddig még nem ültettek át magyarrá. Így az antik szövegrészletek fordítása mintegy száz klasszika-filológus, hebraista, szír és kopt filológus szakértő, illetve teológus közreműködésével gyűlt össze, vagy készült el frissen. Tehát a magyar kötetnek az az erőssége, hogy az antik idézetek átültetése nem német fordításuk, hanem eredeti nyelvük alapján készült. Emellett a fordítás azáltal lett bővebb és teljesebb is, mint az eredeti kiadás, hogy a

A 28. SZNBK angol, német és olasz nyelvű előadásainak kötete: *A Római levél értelmezése az ortodox teológiában, a reneszánszban, a reformáció korában és a mai bibliatudományban*

Szentírás egyben a hellenista irodalom része is. Erről a témáról eddig nem rendeztek Magyarországon átfogó konferenciát úgy, hogy arra egyszerre hívták volna meg a biblikusokat és a hellenizmus szakértőit. A téma újszerű megközelítését ígérő konferenciára mintegy negyven előadó¹ jelentkezett be. Reményeink szerint a hallgatók azt az intellektuális és lelki élményt élhetik át az előadások által, amelyet az első pogány keresztények éltek meg, amikor a keresztény igehirdetéssel találkoztak.”

A konferenciának tehát az volt a célja, hogy biblikusok, valamint klasszika-filológusok, Qumrán-specialisták, asszirológusok és a rabbinikus irodalom stb. szakértői együtt elemezzék az Újszövetség és az antik, nem keresztény szövegek egymáshoz való viszonyulását.

A konferencia kiemelt előadói plenáris előadásokat tartottak:

- Fröhlich Ida (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, neves Qumrán-szakértő): *A qumrani Habakkuk-peser. Miért írták?*
- Klaus Berger (a Heidelbergi Ruprecht-Karls Egyetem emeritus professzora): *Fordítás és elhatárolódás. Abellenista zsidóság fordítói teljesítménye.*
- Meiser, Martin (*Universität des Saarlandes*, a *Septuaginta* egyik kiváló szakértője, a *Septuaginta Deutsch* kiadója): *Márk evangéliumának vallási és kulturális enciklopédiája;*
- Hamza Gábor (akadémikus, az ELTE római jogi tanszékének vezetője): *A keresztény Cícero;*
- Niebhur, Karl-Wilhelm (Jéna, a Studiorum Novi Testamenti Societas – Újszövetség-kutatók Társasága kelet-európai szekciójának elnöke): *Az új-testamentum zsidó–hellenista szemszögből a Róm 1,19–23 tükrében;*
- Szuromi Szabolcs (a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora, jogtörténész): *A „religio licita” státus. Az egyház elismerése a Római Birodalomban.*
- Tord Fornberg (Upsala, a Newmann Intézet vezetője): *Az angyali üdvözlés zsidó és hellenista háttere;*
- Schnelle, Udo (Halle–Wittenbergi Egyetem, a legnagyobb hellenisztikus szöveggyűjtemény, az úgynevezett *Neue Wettstein* szerkesztője): *Az Újszövetség mint a hellenizmus része. Kutatástörténet, módszertan és perspektíva.*

A további előadók három helyszínen tartották előadásukat párhuzamosan:

- Adorjáni Zoltán (Kolozsvár): *Milyennek látta Alexandriai Philón a kezdetben teremtett embert?*
- Akiyama Manabu János (Tsukuba, Japán): *Szerkezeti hasonlóságok Jézus főpapi imája (Jn 17) és az Odüsszeia első 12 éneke között;*
- Benyik György (Szeged): *János prológusának hellenista háttere;*
- Cifrak, Mario (Zágráb): *A nikolaiták a Jelenések könyvében;*
- Csernai Balázs (Győr): *A „felszúrt szofista” követői;*
- Czire Szabolcs (Kolozsvár): *A Belzebub-vita mediterrán kulturális olvasata;*

¹ Ezek közül végül 36 jelent meg a konferencián.

- Dávid Nóra (Szeged): „Harmadnapra feltámadok” (Mt 27,63). *A halál utáni napok jelentősége a második Szentély korában;*
- Diószegi-Szabó Pál (Szeged): „ἐκβολή vagy „iactus” az ApCsel 27,18–19.38-ban. *Van-e kapcsolatuk a hellenista és római tengerjoggal?*
- Enghy Sándor (Sárospatak): *Az Újszövetség nyelvének grammatikai megoldásai és azoknak ószövetségi gyökerei;*
- Forisek Péter (Debrecen): *Vallási szinkretizmus Kis-Ázsiában a Kr. u. 2. század elején;*
- Hamvas Endre Ádám (Szeged): *A kultusz fogalmának átértelmezése a Zsidókhoz írt levélben és a hermetikus irodalomban;*
- Kamrada Dolores (Budapest): *A keresztre feszítés, valamint az Ádám és Éva tradíció közötti összefüggések;*
- Kocsis Imre (Budapest): *A diakónia a görög-hellenista iratokban és az Újszövetségben. Az újabb kutatások kritikus megközelítése;*
- Kókai Nagy Viktor (Debrecen, Komárom): *A szabadság fogalma Pálnál;*
- Kovács F. Zsolt (Kolozsvar): *Eudaimonia. Sztoikus elméleti ismeret vagy keresztény gyakorlati megvalósítás?*
- Kránitz Mihály (Budapest): *Hellén városok Pál apostol útjain;*
- Kustár György (Sárospatak): *Modellkövetés és Jézus-követés. Hellén és zsidó párhuzamok;*
- László Virgil (Budapest): *Pál alakja és Epimenidész ApCsel 17-ben;*
- Németh Áron (Debrecen): *Salamon zsoltárai;*
- Oláh Zoltán (Gyulafehérvár): *Barátaimnak mondalak titeket. A Jn 15,15 bibliai és hellenisztikus háttere;*
- Papp György (Kolozsvar): *οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην. Kísérlet a szocio-kulturális különbségek feloldására a páli teológiában;*
- Pecsuk Ottó (Budapest): *A páli és a septuagintai δικαιοῦν-terminológiája mint bibliafordítási kérdés;*
- Peres Imre (Debrecen): *Hellenisztikus szövegek és képek az Apokalipszisben;*
- Pricop, Cosmin (Bukarest): *A Logosz lakozása János apostol cselekedeteiben. Rekonstrukciós kísérlet;*
- Schimanowski, Gottfried (Tübingen): *Hat philóni szövegrész mint a Római levél háttere. Egy szöveggűjtemény kritikai áttekintése;*
- Simon L. Zoltán (Budapest): *Sedulius, Iuencus, Arator;*
- Szécsi József (Budapest): *Az 1Kor 11,1–16 rabbinikus háttere;*
- Szilávik Gábor (Miskolc): *Egy „eretnek szekta” vagy ellenállási mozgalom a korai kereszténységben belül? Phrygia montanizmusa;*
- Török Csaba (Budapest, Esztergom): *πᾶσα γραφή θεόπνευστος – irodalmi párhuzamok és értelmezési lehetőségek;*
- Wittkowsky, Vadim (Berlin, St. Petersburg): *Josephus Flavius művei mint Lukács két írásának forrásai.*

A konferenciához két kísérőrendezvény kapcsolódott. Augusztus 27-én este hat órákor a résztvevők latin gyászmisével emlékeztek meg a január 15-én elhunyt

Joachim Gnilka (1928–2018) professzorról, a Pápai Biblikus Bizottság tagjáról a SZNBK által évente kiosztott Gnilka-díj névadójáról, a konferencia támogatójáról. A dómban tartott misén a szegedi dóm kórus, énekelt Varjasi Gyula karnagy vezényletével.

Augusztus 28-án este hat órakor az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (OR – ZSE) professzora, a hetvenéves dr. Szécsi József ünnepélyes

koncert keretében vette a Gnilka-díjat az impozáns szegedi zsinagógában. Dr. Török Csaba laudációja után az SZNBK kuratóriuma által odaítélt díjat Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, a konferencia patrónusa nyújtotta át Szécsi József vallásfilozófusnak a biblikum és a rabbinikus irodalom kapcsolatát vizsgáló munkásságának elismeréseként. (Szécsi József énekesi karriert is befutott, ugyanis a Fővárosi Operettszínház, majd a Magyar Állami Operaház kórusának volt tagja, 2011-ig pedig a Magyar Nemzeti Énekkar művésze is.)

Török Csaba a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának professzora, a Keresztény-Zsidó Társaság kuratóriu-

A konferencia előadói a szegedi dóm előtt

mának tagja így kezdte Szécsi József laudálását: „Boldog ember, akinek öröme telik az Úr törvényében. Így imádkozik a zsoldáros az első zsoldárban, és nagy örömmel választottam ezt a gondolatot, hogy ebből kiindulva köszöntsem a hetvenesztendő Szécsi Józsefet. Ő nem csupán életének egyik jubileumához érkezett, de a díj átvételével életének egyik sajátos elismerését is megkapja. Élete nem csupán gond és törődés, hanem nagyon sok gyümölcsnek, értéknek a forrása is.” Török Csaba azt is kiemelte laudációjában, hogy Szécsi József nemcsak tudományos munkásságával emelkedett ki, hanem olyan dolgokat is észrevett a különféle hiteknek, kultúráknak, vallásoknak és emberi történelmi valóságoknak kereszttűjain, amelyek egy felületesen gondolkodó ember figyelmét elkerülték volna.

Ugyanezen ünnepi rendezvény keretében írt alá együttműködési megállapodást az SZNBK igazgatója, dr. Benyik György és az OR–ZSE rektora, dr. Vajda Gábor. (Az SZNBK korábban már kötött ilyen jellegű megállapodást a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel és a varsói II. János Pál Egyetem teológiai fakultásával.)

A zsinagógai koncertet a Szegedi Szimfonikusok adták Gyüdi Sándor karnagy vezényletével, énekelt Raáb Gábor, a díjazott dr. Szécsi József és fia, Szécsi Máté, orgonán játszott Simon Bálint.

Adorjáni Zoltán

Hollandiából Erdélybe, Erdélyből Hollandiába peregrináló teológusok találkoztak Kolozsváron

2018. október 11–12-én rendhagyó peregrinustalálkozóra került sor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. 50 évvel ezelőtt érkezett Kolozsvárra az első hollandiai teológus házaspár, hogy Kolozsváron tanuljon. E hajdani eseménynek elméikére szervezett közös találkozón hollandiai és erdélyi teológusok meséltek a peregrinációs tapasztalataikról. A kétnapos rendezvény első napját a Hollandiából Erdélybe peregrináló teológusok töltötték meg tartalommal, a második nap eseményeit az erdélyi peregrinusok szervezték.

A közös rendezvény október 11-én délután kezdődött Kállay Dezső rektor áhítatával, amelyben a szimpózium mottójául választott Róma 1,11–12 alapján – *...szeretnélek látni benneteket, hogy megerősítésekere valamilyen lelki ajándékot adjak nektek, vagyis, hogy együtt bátorodjunk meg közöttetek egymás hite által, a tietek és az enyém által* – arról a kölcsönösségről beszélt, amelynek jelen kell lennie az egyházban, és amely jellemzően meghatározta a két ország közötti egyházi kapcsolatokat is.

Az áhítatot követően Kató Béla püspök, a találkozó védnöke köszöntötte az esemény résztvevőit, és beszélt az emlékezés fontosságáról, amely a történelem egyes mozzanatait az egyház erőforrásává teheti.